

BUDA-PESTA

23 Iunie st. v.

5 Iuliu st. n.

Va eși duminică.

Redact.: strad'a iernei nr. 1.

Nr. 25.

Anul X.

1874.

Pretul pe un an 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

La o paserica.

Paserica frumoșica,

Tu ce vîi din tiéra-alésa,
Spune-mi mie far' de frica,
Ce durere te apésa ?!

Nu ai sóre mandru falnicu,
Nu ai stele frumoșiele,
N'ai zefiri ce 'nspira tainicu
Unu traiu dulce fara gele ?!

De le ai, atunci grigesce
De te 'ntóree ér a casa,
De-asta tiéra te feresce,
Cà-i a reului mirésa.

Içi e ceriulu tristu si jalnicu,
Stelele-su tóte perite,
Lun'a-si curma cursulu tainicu,
N'avemu dile fericite.

Ventulu sufla far' crutiare,
Noptile sunt pré geróse ;
Si causéza desperare
Floriceleloru frumoșe.

Içi se calea in picióre,
Cu trufia diavolésca

Drepturile de onóre,
De simtîre omenésca.

Içi la noi nu-i libertate,
Ómenii s'au straformatu ;
Nu mai au sinceritate,
Ci unu sufletu pré petatu.

Içi la noi nu e unire,
Nici armonia fratiésca ;
Animele n'au iubire,
Numai ura diavolésca.

Paserica, én gandesce,
Cui sè canti frumós'a mea ?!
Romanulu acum jalesce,
Vescediesce 'n gele grea.

Anima-i este sdrobita,
Glasulu seu se 'néca 'n plansu ;
Plange glori'a perita
Si dreptatea ce s'a stinsu !

Paserica frumoșica,
Du-te 'n tiér'a ta frumoșa ;
I rivesce la noi cu frica,
Cà-ci durerea ne apésa.

Fugi, de-o tíera far' de sóre,
Fugi, de nóptea 'ntunecósa ;
Fugi departe pe-aripióre
In natur'a cea pompósa !

A. Petrinu.

Pe marginea unui riu.

— Novela originala. —

Radiele sórelui indulcescu natur'a, radiele sperantiei consóla anim'a si radiele libertátii incaldiescu sufletulu pregatindu-lu la fapte mari.

Sórele libertátii, ce se ivi in an. 1848 pe orizontulu popóreloru, n'a refusatú nici Romanulu din cerescile sale radie.

Si peptulu celu incatusiatu de secolu alu Romanulu tresalta, si anim'a lui cea plina de necesuri incepe a palpitá mai cu taría, si sangele lui eroicu, incepe a circulá mai cu focu, intarindu-i musculii si braciele spre o lupta dulce, lupt'a libertátii. Romanulu se descépta din somnulu seculariu, elu devine éra-si robustu si puternicu, bravu si erou, intocmai ca si mai nainte...

In peptulu Romanulu infloriá atunci nu-mai o idea, pe care elu o adorá: libertatea !

Tóte simtiemintele si faptele Romanulu pe atunci erau predominante de acésta schinteia a sufletului . . .

I.

In a dóu'a dumineca dupa Pasci sórele aparendu intre colinele Selagiului formá unu prospectu placutu a supra satului S*, care se estindea pe ambele ripe a unui riuletii.

Ivirea lui desceptá viétia in tóta natur'a. Periuasiurile de printre coline prin murmurulu loru, paseruicele vióie prin melodiósele loru coruri, arborii si florile prin frumseti'a vestminteloru sale serbatoresci, incarcate de margaritarele si diamantele dioriloru, vesteau serbatórea creatorului si poporului satului, care érá curatu romanescu. afara de posesorulu, si tresaltá de o dulcétia melancolica, cà-ci singur'a dî in care potea visá de libertate érá diu'a Domnului. Elu érá mai voiosu ca alta data, par' cà-i spunea unu presimtiu internu, cà suspinele lui i-au castigatu patronare la parintele ceriului.

Cele d'antâiu radie a dilei salutara printre flori pe Mariuca. Florile iubiau pe Mariuca,

ca, cà-ci ea érá sora cu dinsele, si ele si-plecau cu o dulcétia misteriósa corónele spre a-i spelá faci'a cu picurii stralucitori ai diminetii, a caroru putere infrumsetiéza faci'a si o farmeca.

Mariuca érá unu adeveratu angeru. Faci'a ei emulá cu rosa, totu pasulu ei érá plinu de gratia si de dulcétia. Naivitatea si simplicitatea ei nu-i detrageau, ci mai multu-i inmareau graciele. Ea érá fericita, culegea floricele si le compunea in buchete; si de câte oîi observá vr'o floricea mai frumósa, budiele-i surideau, ochii-i se impleau de lacrimi de bucuría, anim'a ei palpitá ca unu farmecu cerescu „ast'a inca i va placé lui Giorgiu“, dicea ea, si éra-si pareá atâtu de graciósa. O! cà-ci ea simtiá in sine ardiendu cu taria unu focu secretu si misteriosu.

Mariuca érá fét'a cea mai frumósa si mai placuta din totu satulu. Toti o iubiau si adorau si la acést'a contribuiá cu deosebire anim'a ei cea frageda, care érá deschisa inca si pentru ininficii ei. Ea érá de 16 ani.

Parintele ei murise pana a nu-lu cunósce. Si ea nu avea decátu o mama iubitória, care o stringea la pieptu cu ardóre candu i povestíá despre tirani'a domnului pamentescu, care pe sociulu seu, pentru cà acel'a fiindu odata bolnavu n'a pututu merge la robota, intru atâta lu-batuse, încátu elu murí de doreri.

Dar Mariuca érá in etatea floriloru. Ea iubiá cu fragedíme pe num'a sa, dar anim'a-i gingasia nu se indestuli cu acea.

Ea incepù a simti de timpuriu in peptulu seu unu ce neesplicaveru . . . dulce . . . érá amorulu desceptandu.

Ea iubiá.

Si fiinti'a fericita, ce se putea laudá cu acést'a iubire érá Giorgiu feciorulu lui Ionu lemnariulu.

Celelalte fete invidiau pe Mariuca pentru Giorgiu. Si óre cum sè nu, candu elu érá tavulu fetioriloru la ori ce petrecere poporala, si érá inca voiniculu jocuriloru si a siedietóreloru! Si cine se putea falf cu acestu nume, nu se temea, cà va fi respinsu nici de la fét'a cea mai avuta din satu. Giorgiu inse érá seracu. Lui nu-i trebuíá dara sè-i fia nici iubit'a avuta, ci numai seraca, precum érá elu.

Nici n'ar fi pututu alege si cugetá mai intieptiesce Giorgiu, cà-ci Mariuca lu-iubiá pe elu mai sinceru si mai puternicu, decátu se póte inchipuf.

Pe candu aduná ea floricele, audí de odata clopotulu tragêndu a trei'a óra la bise-

rica; indata si-aniñà o florica in cositie si plecà cu rapediune spre biserica. La portiti'a curtii loru inse a convenitu cu Giorgiu.

— Buna deminétia, puiculitia, — dîse Giorgiu observandu-o.

Mariuca i respunse prin unu buchetu de flori ce-i intinse rosîndu-i faci'a inocenta.

— N'ai audîti vr'o veste noua, Mariuca? — continuà Giorgiu.

— Nu, — respunse copil'a.

— O, scump'a mea, — dîse elu prindien-du-o de mana si indreptandu-se spre biserica, — ti-voiu spune dara eu o veste, care sciu, cà te va imbucurá si pe tine.

— Spune-mi, spune de graba, iubite Giorgiu, — intrerupse ea curiósã.

— Lacrimile nóstre au ajunsu la indurarea lui Ddieu iubitu. Domnii voru incetá de a mai omorí pe ómeni ca pe vite. Se sterge domnesculu, se sterge robot'a!

— De unde o scîi ast'a? — mai adause fetiti'a cu curiositate crescanda.

— Din fetiorulu Ilii Ardeleanului, care invétia la Blasiu, si care a sositu a casa a séra. Dîce, cà Romanii au sè se adune la Blasiu, ca sè stérgea robot'a, si sè se faca si ei ómeni de sém'a loru, cum i-a lasatu Ddieu.

— Ce dîci tu Giorgiu, óre puté-voru ei face acest'a?

— Drag'a mea Mariuca! Déca n'ar vré óre cine sè-i cunósca si pe ei de ómeni ca ómenii si voru mai voí sè-i tiena robi, atunci Romanii le voru aretá, cà-su ómeni si ei. Romanii sunt mai gata sè móra toti pana la unulu, decátu sè mai remana sclavii altora!

— Ajute-le Ddieu, — adause Mariuca, si apoi ambii intrara in biserica.

Tóta lumea i admirá câtu li se siedea de bine la amendoi.

Dumineca dupa media-di tinerimea satului erá adunata la jocu, unde intre descantece de iubire se apropia de olalta animele consimtítorie.

Acolo erá si Pavelu Ardeleanu, unu studente de la Blasiu, care venise sè vestésca adunarea din 15 maiu si prin Selagiu.

Feciele futurora erau voióse.

Nici nu mai vorbiá nimenea decátu despre acea adunare, ce erá sè redea libertatea si impilatului Romanu.

Mai tóta tinerimea decise a participá la diu'a libertátii, fiindu gata a se sacrificá cu totii pentru acést'a comóra preciósã a omenimii.

Ardeleanu li tiena vorbiri insuflettórie

despre cele ce erau sè se intemple acolo; curagiulu si insuflettirea lui petrunse tóte pepturile, toti se entusiasmarã de libertate.

Intr'aceea joculu curgea cu vioitiune. Ardeleanu inca se insîrà intre dantiatori cu Mariuca. Unu ochiu bine atentu putea observá o miscare rapede in purtarea tinerului. Ochii-i se indreptara in diosu, o rosiétia si o galfedîme rapede, ce se schimbau pe faci'a lui, aretau o lupta puternica in intrulu seu.

II.

Faim'a adunării nationale strabatuse cu rapeditune totu satulu.

Insuflettirea, ce cuprinsese mai alesu pe tineri, petrecea marginele. Nu pucinu a contribuitu la acéstã insuflettire si tirani'a domnului pamentescu din acelu satu, de care acum sperau sè se mantuésca.

Si fiindu cà li se spusese, cà Romanii voru apucá arme déca li sè va opune cine-va decisiuniloru din adunarea nationala, ei si incepura a se pregatí si a se indeletnicí in manuirea armelor.

In fruntea fetioriloru stá Giorgiu si unu amicu alu seu cu numele Petru, carele fusese soldatu, si de la care invetiase si dinsulu.

Esercitiele se tienura nóptea intréga spre luni, si se decisese sè le continue si luni tóta diu'a. In nóptea spre marti sè odihnésca, si apoi marti in diori sè plece catra Blasiu.

Faim'a acestora ajunse si la posesoru, candu acel'a luni la sepatu nu avea nici macaru unu robotasiu.

Tiranulu turbá de manía pentru acést'a insulta. Si de acea tramise sè i se aduca inainte doi dorobanti intrarmati, dintre cari pe celu d'antâiu lu-tramise la fetiorii, ce se tabarise pe unu campu aprópe de satu — ce se numesce de atunci si asta-di „campulu voiniciloru“ — demandandu-i ca sè spuna hotiloru acelora, cà de nu voru vení indata la sépa, manedî i-va spendiurá pe toti“, — éra celuialtu-i dîse: „Tu te du din casa in casa si biciulu teu sè nu crutie pe femeia si copilu, isbesce-i pana la sufletu si-i scóte la robota, ca sè li aretu eu, ce insemnéza a-si bate jocu de celu ce dispune cu viéti'a si mórtea loru!“

Dorobantii plecara, fia-care la loculu seu. Celu d'antâiu, de si intr'armatu, se teme sè se apropia de cét'a flacâiloru, si numai din departare li spuse mandatulu domnescu, — la ce i respunsera risetele fetioriloru adaugandu unulu:

— Spune Domnului teu, sè mai prinda si manele cele de matasa a lui sèp'a cea tare, cà sepatu-i-amu si noi destulu de florile cucului.

Dorobantulu se întórse cu respunsulu între fluieraturile flacàiloru.

Celalaltu dorobantu inse, care mersese prin satu facea crudîmile cele mai infioratòrie.

Plansetulu femeiloru, copîloru si betraniloru batuti, se inaltá la ceriu de pe stradele satului.

— Stai pe locu! — dîse unu betranu, candu dorobantulu intrà si in cas'a lui, — vrei sè ne mai omori si pe noi, nu ti-a fostu destulu prunculu, ce mi-l'ai omoritu mai de una-di?

Si unu pistolu indreptatu spre peptulu dorobantului lu-culcà la pamentu fara mis-care.

Vaietulu si descarcatululu pistolului aduse in satu cèt'a celoru intr'armati.

Ei incungiurara cas'a posesorului si nu se indepartara pana ce elu in desperare promise prin juramentu solenu, cà nu va mai face tiranfi, cà nu-si va resbunà pentru nimicu, si in urma, cà se va purtá de ací mai omenesce facia de tierani.

Domnulu pamentescu inse a fostu infamu, elu nu si-a tienutu juramentulu, si dupa aceea in séra unu calaretu luà calea spre orasiulu T*, din curtea domnului.

Este lucru admirabilu, cà urdîtoriuulu tuturoru acestora, Ardeleanu, nu luase parte nici la unu actu din aceste.

III.

Marti de catra séra mai toti locuitorii orasiului T. erau adunati in piatia.

Ochii loru erau tîntiti spre doi nefericiti legati la stêlpu in mijloculu tîngului despre cari se dicea, cà au sè fia spendiurati in diu'a urmatòria.

Cei legati erau Giorgiu si amiculu seu Petru, conducatorii fetioriloru din satulu S*.

Nu incape indoiéla, cà-i venduse domnulu pamentescu, chiamandu o multme de soldati a supra loru, cari venira nóptea si-i prinsera, éra bunurile loru le predara tóte.

Romanii priviau cu lacrimi la cei nefericiti, contrarii i injurau.

Nóptea si-intinse velulu seu peste muritori. Multimea se indepartà spre locuinti'a sa, numai Giorgiu si Petru stateau cu capetele

plecate, legati cu spatele la stêlpu. Impregiu-rulu loru patru padîtori armati.

Orologiulu sunà o óra, si padîtorii durmiau afara de unulu, care stá cu ochii atîntiti spre condamnatu.

Intr'aceea pe dinapoia lui, cu unu pasiu neaudîtu si binecalculatu se apropià o persóna négra.

Capulu lui cadit naintea palosiului persóni negre, fara celu mai micu sgomotu.

Giorgiu si Petru nu se mai indoira, cà e speranti'a loru.

Dupa pucina meditare palosiulu sangeratu se scaldà si in sangele celoru trei padîtori.

Chiei'a unui padîtoriu deschise catenele de pe prinsonieri, si persón'a binefacatòria, ce érá imbracata intr'unu vestmentu calugarescu, li dîse:

— Acum dupa mine!

Ei-lu urmarira.

Dupa unu patrariu de óra ei erau la marginea unei paduri unde i asceptau trei cai pregatiti. Ajungêndu acolo calugarulu intre-rupse:

— Éta ací doi cai, incalecati numai decátu si mergeti pe acest'a cale din codru pana la Blasiu. Pana deminétia puteti inaintá de parte. Ceialalti consoci sunt pe cale!

— Dar dómne! cine esti tu? Esti tu omu ori angerulu lui Ddieu? — întrebà Giorgiu uimitu de tóte aceste. Spune, spune, cine esti?

— Nu e timpulu sè-ti spunu cine sum. De pe acést'a me vei cunósce, — dîse, — aretandu o cruciulitia ce-i spendiurá de grumadi. Acuma grabiti! Totu momentulu e unu vécu, si póte produce pagube mari. Cu Ddieu!

Giorgiu si Petru pornira in directiunea aretata, éra calugarulu aruncandu-se pe calulu seu puternicu, peste câte-va minute ajunse in satulu S*. Acolo intrandu la o casa luà peste vestmintele sale unu vestmentu lungu tieranescu si intrà apoi intr'o casa, ce érá in apropiarea riuletiului.

In acea casa érá lumina si erau de facia numai dóue fintie.

O fetitia lacrimanda, care udá din candu in candu fruntea numai sale, care zacea in patu.

Mariuca — cà-ci ea érá — plangea duros, candu deodata aude usi'a, atunci ea întrebà spariata:

— Cine-i?

— Eu sum, Mariuca draga, — response

Ardeleanu intrandu. — Eu sum angerulu meu . . .

— Si ce te-a adusu pe dta pe aici nóptea in asta vreme?

— O! Dómnne! ce m'a adusu? Am venitu sè te mai vediu odata pana a nu plecá, dulcea mea Maria. Cine scie iertá-mi va mai multu sórtea acést'a fericire?!

Ardeleanu vorbiá intr'unu tonu miscatoriu si plinu de simtieminte. Dar Maria in cust'a positiune, ce se aflá nu-i mai respundea tri acea blandétia rara, ce o caracterisá. Dorerea o schimbbase.

— Si n'ai intielesu dta din câte ti-am spusu, cà eu pe dta nu te potu iubí? Aibi mila de mine, te rogu, si nu-mi inmarí durerile, cari si altmintrea sunt destulu de infiorátorie. Eu ti-am spusu destulu de curatu, cà eu iubescu numai pe muma-mea si pe Giorgiu, dar Dómnne! ce dîcu! mai este o fiintia pe care eu o iubescu, inse nu o cunosc, care a mantuitu pe dulcea mea muma din prepasti'a unde o aruncase legata ca sè se innece doi neómeni. Dintii ei crisciau la pronunsierea cuvintelor ultime si pe candu Ardeleanu statea confusu naintea ei, ea si-indreptá ochii spre ceriu continuandu: O! Dómnne, dómnne! Pana candu vei mai iertá, ca selbatecii acestia sè ne asuprésca intru atât'a?! Bietulu meu parinte fia iertatu murí de biciulu domniloru, si asta-di, asta-di, acést'a muma, ce mi-a datu viétia, erá sè se innece in valurile apei in care voiau sè o arunce paganii, dupa ce-i luara sudórea faciei de mai bine unu anu. Dómnne! óre unde-i, sè-lu potu gasí pe acelu binefacatoriu, ce a datu viétia de nou mumei mele, unde-i sè-lu potu regasí, sè-i vedu cruciuliti'a, ce a primitu de la mum'a si sè-i daruiescu si eu sufletulu si recunoscinti'a mea?

Ardeleanu ascultá uimitu amaratiunea si entusiasmulu fetitiei, apoi o intrerupse:

— Scumpa Mariuca, flórea dulce, ce o numimu fericire, pentru mine ar fi numai unu singuru cuventu cerescu . . . nu me lipsí de acést'a fericire, iubit'a mea!

— Ce me mai necasiesci, — respunse din-s'a, — ti-am spusu vointi'a mea. Iubescu pe mam'a, pe binefacatoriulu ei si pe Giorgiu. Sum copila de la satu, nu-mi pangarescu iubirea. Ti-am spusu!

— Bine, — díse Ardeleanu cu resolutiune, — si eu totu-si te iubescu, si te voiu iubí in tóta viéti'a mea!

Elu esí. Mariuca incepù a fi neliniscita dupa departarea lui. Óre Dómnne — si-dîcea

ea, — ce sè fia insemnatu acea multíme de ostasi, ce viniau spre satu, candu cercam eu pe mam'a? Nu i s'a intemplatú óre lui Giorgiu ce-va?

— Nu i s'a intemplatú nimicu, — díse Ardeleanu, care se reintorsese. — Ah! iubita, nu me potu despartí de tine, am vinitu sè te mai vedu si sè-ti mai spunu odata, cà te iubescu. Vedu, cà nu me iubesci si nu me vei nici iubí; inse pentru aceea ffi fericita! Fericirea ta mi-ar mangaiá anim'a. Remani cu Ddieu!

Elu esí si asta-data, inse nu se mai intórse, ci aruncandu-se pe calulu seu se perdù in umbr'a noptii.

— Dómnne, óre de ce am si cunoscutu acést'a fiintia? — si-dîcea elu inaintandu pe o cale strimta dintre déluri. Eu voiu fi nefericitu . . . Dar lasa fiu, fia numai ea fericita si sum indestulitu. Me ducu departe sè meluptu, si candu voiu infige sabi'a-mi ascutîta in peptulu dusmanului, voiu sci celu pucinu, cà resbunt pe tatalu seu si pe mum'a sa. Acést'a-i va produce ei fericire. Anim'a mea va fi atunci indestulita si mangaiata, sciindu, cà si eu am adausu o particica la fericirea ei . . .

University Library Cluj

IV.

Lupt'a libertátii curgea in tóta puterea ei. Trompet'a resuná printre munti si pastoriulu si-las'a turmá si in loculu fluierii, care mai nainte incantá vâile si codri, luá pusc'a.

Plugariulu schimbá aratrulu cu tunulu, si cós'a lui, care mai nainte taiá fênatie, se indreptá spre a devení seceratória de dusmani.

Femeile luptau alaturea cu consocii lor. Si pana ce aceia intorceau sabiele printre capetele inamicilor, pe atunci femeile rostogoliau franturi de stanci a supra campeniloru neesperti.

Asié aperau Románii muntii, asilulu libertátii, ca sè-si scutésca casele, socíele si limb'a lor stramosiésca. Mamele se luptau pentru copíi lor, cari aveau sè devina cu timpulu eroii muntilor.

Libertate, limba si nationalitate, erá scrisu pe tricolorulu falfactoriu inaintea armatei si sub unu astu-felu de drapelu a fostu cu neputintia ori ce lasitate. Insemnatatea si tari'a cuvintelor inse-si insuflau putere in nervii luptatorilor.

Sub unu astu-felu de drapelu victori'a nu mai erá indoioasa.

Muntenii reportasera o multîme de invingeri stralucite a supra contrariloru.

In diu'a de San-Petru in 1849, credien-du-si Romanii muntii mai siguri de inimi, se adunara la „Fantanele“, spre a serbá memorabil'a invingere intemplatá mai nainte cu câte-va díle la acelu munte.

Serbatórea erá sè fia impreunata si cu jocu. Cei adunati tramisera o cèta de fetiori cu vatavulu loru Giorgiu in frunte, ca sè aduca cele necesarie de prin satele vecine.

Ei mergeau cantandu:

Pana-aici la Fantanele.
Batu-mi patru cãrduri rele.
In cãrdulu celu dinainte
Taiá Ianculu celu cu minte ;
In cãrdulu de dupa elu
Batea Severu voinicelu ;
Cãrdulu celu de la mijlocu
Lu-sfarmá Balintu cu focu ;
Era celu mai din apoi
Ardeleanulu si cu noi !

Candu erau ei sè tréca pariuasiulu, ce se scurge prin vale, i intempiná in cale o fetitia despletita cu perulu negru undulandu pe umeri, cu ochi mari si negri plini de la-crime.

Ea se aruncà in bratiile lui Giorgiu indata ce lu-observà. Amendoi se imbratîsiara si incepura a plange.

(Finea va urmá.)

Ionu Lemacu.

Suvenire.

Precum in deminétia, unu bobocelu de flóre,
Candu sarutarea calda a radielor din sore
O simte pe-a sa frunte candida stralucindu,
Si blandu se desvelesce cu dulce suridiendu :

Asié lasà odata in jun'a-mi animióra
Sarutulu seu amorulu ; si, ca o florióra
La-a sórelui caldura, voiosu ea inflorì,
Zimbindu spre mandrulu sóre, ce dulce-i resari.

Dar ah ! in primavér'a vietii-mi in florinde
S'ascunse mandrulu sóre, si florile gelinde
In anim'a mea trista se vescediau plangèndu,
Plecandu-si fruntea juna cu gele la pamentu ...

Cà-ci ne'mpacat'a sórte pe budie-i cu-o zimbire
Cu drept'a mi-aretase oftat'a fericire ;
Cu stanga-i me impinse 'n abisulu de dureri,
Pan' n'atinsei cu budi'a-mi pocalulu de placeri.

De-atunci melancoli'a, unic'a mangaiere,
Mi-fu in suferintia ; si négr'a mea durere
Cum sclavu-si pórtá jugulu, o supurtam tacèndu
Tientindu a mea sperare — la recele mormentu ! ...

Dar precum dílei cede intunecós'a nópte,
Si iérn'a cum dispare la-a primaverei siópte :
Asié durerea cruda din sinu-mi a sboratu,
Si fericire dulce, in locu-i mi-a lasatu !

Si norulu greu dispare ; ér sórele iubirii
Lucesce blandu in cale-mi, si din'a fericirii
Plantéza flori placute in animiór'a mea,
Si vesela suride spre-a vietii mele stea !

Anastasia Toma.

Pamentulu

in timpululu ante istoricu.

(Urmare.)

II. Epoc'a carbunelui.

Acésta epoca cade in intervalulu primariu. Carbunele nostru de asta-di, precum se scé, e de natura vegetala. Depositetele cele imense a le acestui frate negru a-lu frumosulu diamantu, se tragu din acea epoca. Atunci faci'a pamentului erá acoperita de imense paduri, atmosfer'a fu calda si umeda, câtu vegetaliile cresceau de minune. Vechimea si viforele, esundàrile si cufundàrile au astrucatu acele paduri cu pamentu nou, si in decursu de seculi le-a prefacutu in carbune. Si asta-di se potu observá in minele de carbune, trunchii formati a arboriloru gigantici, cari ca nisce colonne grandióse se redica in mass'a carbuniloru, si sunt fórte periculosi pentru ocnari, cà-ci adese se darima si facu stricatiune.

Animalele cari se aflau mai nainte de er'a carbunelui, sub acést'a era, nu mai esistu. Acele impreuna cu padurile au peritu, si au remasu obiectu de scrutiniu ochiului sciintiei pentru secolulu presinte. Padurile acele erau locuite de numeróse animale miraculóse, mai cu séma de amfobie. Asié au fostu saurii, siepêrle pancerate, a caroru urmasi sunt crocodilii si aligatorii de asta-di. Scheletulu sauriloru se afla in paturile carbunelui. Desvoltarea mai insemnata a sauriloru a fostu in intervalulu secundariu sub sistemulu jurasicu. Intre paturile carbunelui jurasicu se afla amfobie de tóta form'a si marimea.

Mai renumitu e Megalosaurulu aflatu de

Bukland; acésta giganta siopêrla, de 50 urme lunga, erá spaim'a celoralalte animale mai mici. Afinulu seu Iguanodonu, carele pe insulele britanice se afla multîme considerabila — ca schelete — a fostu mai blandu, si dupa dintii sei rosi se vede a fi trairu mai cu séma cu vegetalie. S'a facutu peste totu si acea observare, cà animalele mancatórie de carne au trairu mai multu decátu cele mancatórie de vegetalie.

In màri locuía protoparintele sclavului de asta-di. Asié Ichtyosaurulu, Plesiosaurulu, Pterooactylulu etc. toti monstri gigantici. Capulu li erá a cincea parte a corpului, in gur'a-i prepastica avea dinti cornari ca chitulu, ochi fôrte boldinosi, cuprindendu mai a cincea parte a capului. Spinarea numerá pana la 150 incheieture, carea se terminá in còda aripósa, si totu corpulu stá pe patru petioróne provideute cu pele de innotatu. Din naintea acestoru monstrii nimicu nu scapá, éra intre sine purtau lupt'a cea mai crancena, si s'a aretatu cà plesiosaurulu totu-de-una cadea victima Ichtyosaurului. Unele animele de aceste aveau form'a unui sierpe trasu prin brósca tiestóra, altele aveau aripile unui liliacu. — Sciinti'a naturala a descoperitu atâte esemplare de acele animale, câtu de si descrierea loru nu ar fi fara interesu, totu-si spaciulu nu ni permite a descinde si la detaiuri, destulu cà amintimu numai trasurile de frunte.

Inse alta observare trebue sè facemu ací, pentru mai sigur'a combinare a desvoltării pamentului. S'a disu mai susu, cà s'a aflatu schelete de animale maritime unde asta-di e pamentu uscatu, prin urmare acolo a fostu mare mai nainte.

Peste totu, impartírea moderna a suprafetiei pamentului cu metrulu geologicu, in contingentu si mare, e de o etate mai nóua. Pe timpulu „sauriloru, avea pamentulu alta facia.“ Alpii, Himalaia, Cordilerii, cari se paru cu stancele loru a fi eterni, pe atunci nu erá. Acesti munti datéza numai din intervalulu ultimu alu desvoltării pamentului. In timpulu jurasicu, Alpii nostrii nu esistau; Renulu, Dunarea, si tóte riurile europene n'au fostu, din contra contingentulu Angliei de asta-di formá delt'a unui riu grandiosu, a carui isvoru nu se scé. Unele formatiuni si umflaturi de apa dulce in puncte anumite mai testéza esistinti'a lui.

III. Epoc'a Cretei.

Cea mai de aprópe formatiune fôrte estinsa este a Cretei, din care avemu cret'a cea

alba de scrisu pe table. Acést'a s'a formatu din pancierile unoru animale fôrte micutie microscopice de mare, numite foraminifire; ea s'a formatu si asediatu pe fundulu marei, si asié ori unde asta-di se sapa creta, acolo a fostu óre-candu fundulu marei.

Cret'a e fôrte latíta. Ea se afla in Anglia nordica, Germania nordica, in unele parti a Nederlandei, si a Franciei; precum si in o mare parte a Rusiei centrale. Marea de creta n'a fostu atare Oceanu, in care cret'a s'a adunatu prin notare si asiediare, ci mare comuna, in care cret'a din procesulu desvoltării foraminifereloru pe fundulu marei s'a produsu. Asié si asta-di se produce pe fundulu marei Atlantice, carea déca cu timpu s'ar uscá, séu prin evolutiuni s'ar redicá insule, atunci tocmai asié am aflá cret'a, ca si in Russia si Anglia.

Cátu a duratu acésta formatiune epocála nu se póte ficsá precisu, de bunaséma in timpu indelungatu, si inca dupa natur'a lucrului intr'o parte mai iute, in alt'a mai tardiu. Paturile cretei sunt magnifice, si multu putínu localisate.

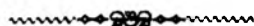
Animale, numai de mare, dupa insustrea formatiunii sale, ni póte produce acésta epoca. Si ací jóca rolu saurii prin multîme de forme, carora atunci li mergea fôrte bine. In paturile cretei se afla remasítie destule de acei pesci sugatori, cari au peritu. Asia dinti de sevali mai desu se afla, si se vede cà acesti eroi si atunci au terorizatu locuitorii mariloru. Remasítie de animale sugatórie campestre, nu se afla, semnu cà acele n'au esistatu. Vegetalie fôrte putíne.

Formatiunea cretei cade in intervalulu secundariu, éra sistemulu celu mai de aprópe in intervalulu terciariu, aréta de nou paturi de carbune de pétra, bruneti; din aceste paturi isvoresce petroleulu nostru de asta-di in abundantia pe suprafati'a pamentului. Intre acesti carbuni, éra de natura vegetala — a aflatu naturalistulu francesu Cuvier remasítiele unui animalu poternicu, cui i-a datu numele „Paleoterium.“ Sémena cu Tapirulu de asta-di, e multu mai mare; unele soiuri intreceau marimea calului.

Altu colegu alu puleoteriului a fostu „Anopsoterium“, unu feliu de rumegatoriu, de marimea asinului.

(Va urmá.)

Georgiu Trailla.

SALONUL

Conversare cu cetitoriele.

— Bucuresti 27 iunie. —

(Greutatea intrarii, — frumusetile Bucurestiloru, — ce ar dice domnisor'a Virginia, — cocón'a Marghióla si dlu Smintela, — toalet'a, lucsul si virtutea, — teatrulu francesu, — teatrulu romanu, — succesele dlui Pascaly, — noulu ministru dlu T. I. Maiorescu.)

Luandu-mi permissiune a intrá pentru unu momentu in salonulu dvóstre, respectabile dómne si gingasie fice ale Carpatiloru, n'asiu vré, o! n'asiu vré nici chiar cu pretiulu d'a remané pentru totu-de-una la usi'a salonului, in care dvóstre formati o girlanda de flori asié de frumósa, cum este de frumósa primavér'a vietii nóstre, candu indurarea vóstra revér'sa ici-cólea câte o picatura de parfumu peste dins'a; n'asiu vré, d'icu, chiar nici cu acestu pretiu a ve obosi cu o conversatiune lunga si . . . Dumnedieu scie . . . póte reu-alésa si neplacuta. In adeveru este greu, séu póte chiar cu neputintia a ghici gusturile dvóstre a tuturoru.

Déca asiu vorbí p. e. despre gradinele in florinde din capital'a Romaniei, atâtu de frumosu arangiate, simbolulu frumósei gradini a resaritului, a Romaniei, si vi-le-asiu presentá palpitande sub propriulu loru mirosu si sub tonurile sonóre ale muzicéi natiunale intr'o séra dulce, armoniósá, adiata de lin'a miscare a zefiriloru, acompaniata de blandulu surisu alu ceriului azuriu si ingánata de farmecatóri'a privire a lunei amoróse . . . a! mi-ar esclamá póte seriós'a domnisor'a Virginia, care in extravagentulu sboru alu fantasiei sale este tocmai ocupata, d'a unu virfulu Carpatiloru cu albi'a Dunarei de josu: „A! . . . domnulu este amoresatu; limb'a lui lu-tradéza!“ Si iéta-me, sermanulu de mine, fara scirea domnisoréi Virginia tacsatu de criminalu! De criminalu! da; cà-ci, vai, amorulu sacru, care léga frate de frate, Romanu de Romanu, barc'a fericirii familiare, este asta-di o cursa atragatória, unu velu, cu care se acoperu pasiunile, intrigele si interesele personale; amorulu de patria este vanitatea, d'asi castigá nume, demnitáti, comori . . . Amorulu adeveratu a disparutu; numele lui este ilusoriu, o derisiune! . . .

— Ce derisiune! — esclama cocón'a Marghióla. Dlu Smintela vorbesce cu atât'a emotiune, cu atât'a focu de amoru . . . Audi, amoru? Dar cine mai crede a-di in amoru? Ah! Ve spunu dreptu, cà dlu Smintela nu mai e de suferitu: Elu ne insulta . . . elu ne vorbesce ca la nisce copile de 13—14 ani!

— Ai dreptate, — adauga coconulu Târascu, deputatu in camer'a legiuitória, — domnulu Vanilescu nu strigá si elu in tóte potecele, pe tóte stradele: „Amoru de tiéra, patriotismu“, pana . . . pana ce a ajunsu deputatu si . . . asta-di . . . se ocupa seriosu de afacerile sale . . . O sè-lu vedi in curendu bogatu! . . .

Ah! da, póte asiu nimeri-o, déca v'asiu vorbí despre frumósele trasuri, cari traversésa podulu Mogosióei, despre cupeurile cu lachei costumati cu firu si frisati parfumati à la mode française, despre toale-

tele frumóse, cari se presinta duminec'a si joi'a la toisea . . . cà-ci teatrele, loculu principálu alu toalete-loru, si-au sistatu pentru timpulu veréi representatiunile loru . . . Asié, déca v'asiu vorbí despre astufelu de lucruri, a caroru avantaje se vedu, se pipaescu, de siguru, in casu candu asiu aflá pucine a-probári dincolo de Carpati, asiu fi in destulu recompensatu cu simpathiele, cu cari m'aru onorá farmecatóriele dñe ale Dimbovitiei.

Si nu e de locu de miratu. Romanf'a, si specialu Bucuresti, sunt o gradina de placere. Unu ceriu linu, ca ceriulu venetianu, o clima dulce, ca cea a Italiei, siesuri frumóse si fertile, munti romantici, parcuri pitoresci, nu sunt tóte aceste de ajunsu, pentru a desceptá spiritu si anima, si a face o poporatiune libera mai vesela, mai vióia, si-a agitá a aprinde specialu imaginatiunea secului frumosu, a caruia frumsetia naturala sub lustrulu artisticu adese-ori, este fórté imaginara?

Si-apoi spiritulu creatoru gasesce unu alimentu putericu in elasticitatea imaginatiunii: Spiritu si imaginatiune, intr'unu corpu esteticu, frumosu, gingasiu, chiar far' a stá sub influinti'a tonuriloru farmacatórie, atragatórie ale Sirenei numita Voluptate — sunt mai aplicate a se ocupá de frumosu, de câtu de folositoriu. Si éta, cà, cu desvoltarea inteligintii si a imaginatiunii se desvolta si bunulu gustu, si acésta este sorgintea frumóseloru toalete . . .

Apoi mai dica cine-va, cà frumosulu in toaletele séu toaletele frumóse nu sunt o propasire, séu vorbindu in limba moderna, unu progresu! Si progresulu, póte sè aiba alta sorginte decâtu virtutea: logicáméte lucsul spiritualu pusu, in corporatu in toalete, si prin urmare inse-si toaletele nu le vedeti dvóstre, astufelu reduce la simpl'a si marginit'a expresiune virtute? Lucsul, identicu cu cuventulu toalete din regiunile asié numite mai inalte in timpurile vechi, dar de candu cu egalitatea, egalu tuturoru claseloru poporatiunii, vai! este asta-di o virtute! Si . . . se fimu drepti, . . . ce ne-aru folosi acésta virtute; déca ea ar remané sub perdéu'a secretului?

Ea trebue dar sè fia pusa in fati'a publicului; cà-ci numai astufelu va puté produce fructele dorite. Si unde ar puté ea fi mai bine apretiatá, si discutata, dscátu in cautatulu sanctuaru alu frumosului, alu cultulu natiunálu si alu virtutii, buna óra in teatrulu francesu alu Madamei Keller si in oper'a italiana? Aici se 'nbuldiesce lumea de bon-ton; in teatrulu natiunálu, a! acolo merge numai clas'a de josu . . .

In adeveru, nu sciu, de ce sè nu imitámu si in acésta cestiune pe francesi. Francesii in Francia, nu mergu si ei esclusivu numai la teatrulu francesu? firesce o mica diferentia esiste aci: francesii frecuentéza teatrulu francesu, pentru cà este teatrulu loru natiunálu; noi inse, fiindu cà, d. e., la teatrulu frantiuescu si la opera nu tóta lumea stá cu ochii ficsati pe scena, (cà-ci dór' nu va scí tóta lumea si frantiuescu si musica,) ci se mai uita si la gingasiele toalete . . .

Inse ce sè vedi? Cu tóta opositiunea seceloru cu gusturi mai rafinate, teatrulu natiunálu in decur-

sulu celoru doi ani din urma, sub directiunea neobositului artistu M. Pascaly a ocupatu unu terenu fôrte vastu in animele . . . Romaniloru, si, dêca comitetulu teatralu n'ar fi pusu peptu la peptu cu frumósele si gelosele inimice ale teatralui nationalu, si n'ar fi opusu mfi de pedice desvoltării lui, amestecandu-se chiar si in cestiuini, cari nu sunt de competinti'a sa, fortiandu pe dlu Pascaly sê angajeze in trupa s'a persóne incapabile si negligente, cum este — ca de esemplu aci citatu dlu St. Velescu, care are cea mai mare léfa (50 galbeni pe luna) si n'a jocalu in tóta stagiunea, de câtu abié de 6—7 ori, si . . . si-atunci nu si-a sciutu rolulu.

Anulu acest'a comitetulu voiesce a-i pune nóue pedice, sub titlu de conditiuni. Nu scimu, dêca dlu Pascaly le va primí, si dêca inteligentulu ministru dlu T. L. Maiorescu, va consimti la ruin'a templului nationalu. Eu unulu, judecandu dreptu, me 'ndoiescu. Speru din contra, cà dlu Maiorescu, caruia nu-i lipsece nici capacitatea, nici buna-vointi'a, tace inca, fiindu cà esaminéza gangren'a, care in tóte directiunile a începutu a atacá cultulu nationalu in ganere, si instructiunea in specie; dar in curendu va incepe operatiunile sale, si . . . sum siguru, cà apoi nu se voru mai face esamene de declamatiune la conservatorulu din Bucuresci cu eleve si elevi esfi de câte doi ani din conservatoru, ca in anulu trecut!

Domnulu Maiorescu va ingrigi de siguru, ca profesorulu de declamatiune sê aiba destui elevi, si i va ridicá astu-felu teribil'a sarcina, d'a-si neglige lectiunile din caus'a micului numeru de elevi . . .

Dar, Dumnedieulu meu, ce facui? Ce ratecire! Nici n'apucaí a-mi alege o tema, si m'am departatu atátu de multu de ea, ca si unu ministru, séu deputatu de program'a sa. Inse, asta-i sortea sermanului muritoriu! . . . Nu ve mirati dar de atátia rateciti si — ratecite! Si 'n fine, rogu-ve, nu ve mirati nici de mine, cà asta-data am terminatu inainte d'a 'ncepe, si ve promitu, cà d'aci 'nainte voiú urmá marimea barbatiloru de statu: totu voiú incepe, far' . . . a terminá.

A. Radu.

B o m b ó n e.

Ilustrulu criticu, Jules Janin — care muri de curendu — avea o scrisóre fôrte urita. Intr'o dí elu scrise unui confrate alu seu o scrisóre. Acest'a dupa multa ostenéla abié putú sê descifreze dóue séu trei cuvinte, din cari pricepú cà scrisórea i vine de la Jules Janin.

Neputendu inse s'o descifreze mai inainte, luá indata o trasura de piatia si se duse la Passy unde Janin locuíá :

— A! dta esti, — esclamá dinsulu, — cum lu-vediú, ai cititu scrisórea mea!

— Nu, — respunse acest'a, — am primit'o numai si viniam ca sê te rogu sê mi-o citesci dta, cà-ci n'am pututu sê o descifreze in nici unu chipu.

— O sê 'ncercu, — respunse Janin cu surisu.

*

Doi juni vorbescu impreuna de pucin'a stralucire a lunei!

— Cátu e de palida! — dícea unulu.

— Déca petrece atâte nopti! — respunse alu doile.

*

O blonda incantatória, dícea unei brune nu mai pucinu adorabila :

— O, scump'a mea! ai unu firu de peru albu!

— Smulge-lu iute!

— Déca ti-lu voiú smulge, alti 10 voru veni la inmormentarea sa

— Smulge-lu, smulge-lu! — strigá bruna. — Pucinu mi-pésa câti voru veni la inmormentarea sa, numai sê vie in negru.

*

Unu tineru prandiea intr'unulu din restaurantele nóstre cele mai cu reputatiune. Bucatele erau inse nesuferite.

— Prostu se gátesce aici, — díse tinerulu catra baiatul care lu-serviá.

— Cum, domnule, te plangi? Dar stapanulu meu, inainte de a deschide birtulu, a fostu bucataru la dlu X. care a muritu.

— Tocmai de aceea me plangu, fiindu cà nu voiú sê moru si eu!

*

Unu bancariu camatariu fiindu pe patulu mortii, rugá pe doctorulu care se affá langa dinsulu sê-i scrie testamentulu, compusu dintr'unu singuru articolu intocmitu in modulu urmatoriu :

„Cu deplin'a mea vointia si in tóte facultátile mele lasu tóta starea mea prostiloru!“

Doctorulu miratu lu-intrebá indata, ce motivu l'a facutu sê ia o decisiune atátu de strania.

— Ce motivu? — respunse morindulu, — motivulu e simplu: Am câstigat'o de la ei!

CE E NOU?

* * (Dlu B. P. Hasdeu,) a vinitu dílele trecute a-si realisá o vechia dorintia a sa, scrutandu prin bibliotecile din Transilvania. Acuma dsa petrece la Sibiu in bibliotec'a Bruckenthal, si de acolo va merge la Alba-Iulia, Clusiu si Têrgulu-Muresului. Lu-salutámu cu bucuria de dincóce de Carpati, si i dorimú succesu bunu!

* * (Pr. Ssa parintele metropolitu Ivascovicu) petrece de câte-va septemani in Buda, facéndu cura la scald'a „Bruksbad.“

* * (Principele Milan alu Serbiei,) cu ocasiunea aflarii sale in Bucuresci, a pusu la dispositiunea comitetului de dame pentru binefacere sum'a de 6000 franci, spre a se distribuí in numele seu la saracii din capitala. (Rom.)

* * (Piticotii Akkas.) Vice-regele Egiptului a tramisu regelui Italiei doi piticoti, cari apartienu tribului Akkas. Cei doi piticoti sunt in vârst'a, unulu de 10, altulu de 13 ani. Primulu este innaltu de 1^m 05, alu doile de 1^m 15.

* * (Garibaldi) — precum anuncia diuarietele — e greu bolnavu.

* * (Unu cometu nou) se va vedé pe ceriu cu ochii liberi pe la mijloculu acestei luni.

* * (Balu romanescu in Satu-mare.) Tinerimea

romana din Satu-mare, care studiéza la institutele de invetiamentu din Budapesta, a decisu a arangiá pe timpulu ferieloru unu balu in folosulu proiectatului gimnasiu romanescu din Seini.

* * * (*Nenorocire pentru Romani'a.*) O telegrama din Posen, catra diarulu „Le Gaulois“, ni spune cá guvernulu rusescu a ordonatu gonirea evreiloru siedietori in Varsavia, cari nu sunt nascuti in acestu orasiu si cari sunt in numeru de la 12 pana la 15 mfi. Noi scimu, — scrie „Telegrafulu din Bucuresci — cá de câte ori Russia a luat asemenea mesuri, evreii goniti gaseau cá pamentulu fagaduintiei séu California este Tier'a Romanésca, si navaliau aici gramedi. Din acestu punctu de vedere, credemu cá nici astadata nu o va uitá.

* * * (*Unu caletoriu escentricu.*) In dílele trecute a sositu la Paris unu tineru caletoriu, deja renumitu atátu prin numerulu caletoriloru sale, cátu si prin modulu cu totulu particularu cu care caletoresce. Se numesce Dudok de Wist, si face parte din o familia avuta olandesa. D'abié in vârsta de 31 ani, a strabatutu pana acum pe josu, cu piciorulu, Japonia, China, Cochinchina, cele dóue Americi si o mare parte din Europa. Ultim'a sa caletoria este unu adevratu faptu de taría: a strabatutu in diece díle fara trei óre distanti'a de la Amsterdam la Paris, cam la 490 chilometre, aprópe 13 leghe pe dí, dormindu numai dóue óre pe nópte si mancandu mai adesea pe drumu fara sè se oprésca. La Paris, a trasu la otelulu de Nizza; se dice, cá este unu tineru cu o figura vesela; se aréta a fi numai de 25—27 de ani si vorbesce fórté bine limb'a franceza, cu tóte cá are unu accentu olandesu fórté simtítu. Elu a multiumitu presei parisiene de atentiunea ce i-a datu, si a spusu cá o se face o nóua caletoria in compania cu Orteig faimosulu calauzu alu Pirineiloru. Voru plecá apoi la Amsterdam; si d'acolo, in septemvre séu octomvre vítoru, voru merge sè visiteze, totu pe josu, principalele orasie ale Rusiei; caletori'a o sè aiba o durata cam de trei luni.

* * * (*Amanta fantoma.*) Toti sciu cu ce violentia revinu la a nume óre din nópte amintirile timpului trecut. De câte-ori cauti fara succesu a alungá nisce inchipuri, cari paru a ti-se impune in resonu directu cu silintiele ce-ti dai spre a alungá! In acésta situatiune a spiritului erá dlu Armand Devrion, ce locuía strad'a, Puebla, 69, la Paris. Dlu Devrion erá sè se cunune a dóu'a dí, si acceptandu diu'a, se pusesse la feréstá, de si erá frigu, si visá . . . Nóptea erá marétia, stelele straluciau pe ceriu. Dlu Devrion intrase intr'unu curentu de idei melancolice, si pucinu câte pucinu se afundá in reflectiunile cele mai triste. Se revediu mai june, si si-aduse a minte cá la 1869 traia in strad'a Batignolles cu o cusutorésca pe care o iubise fórté multu, si pe care apoi o condusesse la cimitiru intr'o nópte de iérna. Pucinu câte pucinu amintirile sale devenira mai clare, asié in cátu de odata luara ingrozitória precisiune a unei realitáti. Intr'o alucinatiune grabnica crediu, cá vede, la radiele tremurande a steleloru, pe frumós'a sa amanta din strad'a Batignolles. Elu strigá: „Enrieto!“ intinse bratiéle si picá pe feréstá. Se grabira a-i veni in ajutoriu si lu-radicara. Printr'o norocire providentiala remase cuitu cu unu picioru ruptu. Elu insu-si povestí scen'a de mai susu.

* * * (*Cei grasi cetésca aceste síre!*) O fóia americana, povestescé urmatóriele: Dílele trecute se ese-

cutá d'unu medicu d'aici, o minunata operatiune. Unu domnu, care suferiá de o corpolentia peste mesura, consultá pe mediculu locului, pentru o usurare a grásimeí sale. Doctorulu i díse, cá-i va puté ajutá, déca va voi a se supune unei dureróse operatiuni. Domnulu consimte si se transporta cu mediculu la oficiulu telegraficu localu. Grasulu fu invítatu a se desbracá de ghierocu si vesta, dupa care, mediculu lu-infasiurá cu sarme (drotu), ale caroru capataie erau legate de o puternica bateria. La unu semnalu alu doctorului telegrafistulu puse in miscare curentulu. Pacientulu candu simtí in giuru-i curentulu, se incolocca si se rotogoliá ca unu verme, dar suferí ca unu martiru. Dupa aceea incepú a slabi, si se subtiá astu-felu in cátu vestmintele sale atérnau ca saci pe forma corpului ce diminúá cu iutiéla. Doctorulu se simtí fórté satisfacutu de rezultatulu eperientiei si bucuri'a exgrasului erá nespusa, cu tóte cá pareá a suferí dureri ingrozitóre. Dupa putínu inse, elu se linisci, si astu-felu gratia electricitáti se vediu scapatu de grásimea care lu-torturá.

Flamur'a lui Hymen.

‡ (*Dlu Vasiliu Indre,*) advocatu in Siomcuta-mare si-a incredintiatu de socia pe domnisiór'a Maria Selesiu, fic'a protopopului protestantu din Seini. Cununi'a se va tiené la 22 iuliu.

Biserica si scóla.

‡ (*Congresu bisericescu in Bucovina.*) Metropolitulu Bendela a impartesítu preotímii sale regulamentulu de alegere pentru congresulu bisericescu alu Bucovinei. Congresulu se va compune din 18 membrii, din cari 24 preoti si 24 mireni. Diu'a conchiamárii nu e inca decisa, avendu a se face mai antáiu alegérite.

‡ (*Congresulu bisericescu serbescu*) convocatu pe diu'a de 11 iuliu, a. c. se va deschide cu solemnitáte la 1/13 iuliu. Verificatiunile deputatorulu voru durá dóue-trei díle si in a patr'a siedintia, se crede cá se va face alegerea noului Metropolitu serbescu. Resultatulu alegerei se va substérne numai decátu spre sanctionare, dupa care va urmá instalatiunea solemna. „P. N.“ afla cá congresulu se va amaná cam catra 25 iuliu. Apoi cam preste dóue luni se va intruni éra-si spre a se consultá despre fundatiunile bisericesci si scolarie.

Societati si institute.

‡ (*Societáti folositorie.*) De langa Naseudu ni se scrie, cá dlu protopopu alu tractului Bistritia dílele trecute a formatu in tóte comunele submuntene tiena-torie de tractulu dsale, societáti contra beuturiloru de vinarsu. Aceste societáti au si inceputu a face progresu. Numele demnului protopopu e Alesandru Silasi.

‡ („Albina.“) Institutu de creditu si de economii in Sibíu. Cuponulu din 1 iuliu alu actiuniloru se rescumpera, de la numit'a dí incóce, la cas'a institutului in Sibíu cu 6 florini 44 cruceri. Cuponii sunt a se predá pe langa consemnatiune in ordine numerica.

‡ (*Societatea Alexi Sincaiana*) a teologiloru din

Gherla s'a constituitu la 4 iuniu pentru vfitoriulu anu scolasticu. Se alese: presiedinte Gavrilu Sabou, vice-presiedinte Chr. Tertureanu, notariu coresp. Ionu Popiliu, notariulu siedintieloru I. Cernescianu, bibliotecariu Ioachimu Fetu, cassariu Cl. Popu, controloru I. Budu, archivariu Aug. Mertariu.

Literatura.

* (*Dlu V. Alesandri*) a scosu la lumina o noua piesa teatrala, intitulata: „Boieri si ciocoi“, comedia in 5 acte, dedicata dlui M. Cogalniceanu. Scen'a se petrece intre anii 1840--46. Pretiulu 3 lei. Se afla de vendiare in librariile de la Bucuresci.

* (*Llu I. C. Massimu*) a publicatu la Bucuresci o brosiura: „Una monstra de istori'a critica. Pretiulu 50 bani.

* (*Dn'a Iulia Sacelariu n. Jorcu*) a scosu de sub tipariu la Bucuresci o carte interesanta intitulata: „Femei celebre.“ Pretiulu 1 leu. De vomu primi-o, vomu reveni.

* (*Pentru invetiatori.*) A esitu de sub tescu la Bucuresci: „Reflectiuni a supra educatiunii primei epoce din vieti'a omului,“ de I. Opranu. Pretiulu 1 leu.

* (*A esitu de sub presa*) la Galati: „Postulache Slujbulescu“, cantecelu comicu de I. V. Adrianu.

* (*Dlu I. P. Papiu.*) preotu in Gherla, sub tipariu tomula alu doile din cuventarile sale bisericesci. Pretiulu 1 fl. 50 cr.

* (*„Margaritariu“*) sentintie poetice, filosofico-morala-estetice, dupa mai multi autori classici latini, prelucrate de Petru Branu, tomulu I, a esitu de sub tipariu la Satu-mare. Pretiulu 1 fl.

* (*„Convorbirile literarie“*) nr. 3. contienu aceste: Venatorea, novela de N. Gane, — Caletoria in Africa, de V. Alesandri, — Satira III (Dlui B. P. Hasdeu) de Iacobi Negruzzi, — Principii elementare de dreptulu privatu romanu de Naucu, critica de V. Tasu, Prelectiunile poporale tienute de societatea Junimea, — Poesii de I. Fl. Marianu, — Poesii de N. V. — Notitie.

* (*Dnii Munteanu si Solomonu.*) profesori la Blasiu, au scosu la lumina o carte intitulata: „Educatiunea si instructiunea generala“, pentru parinti, invetiatori si toti cei de dorescu inaintarea culturei poporului. Pretiulu 1 fl. 50 cr.

* (*„Orientulu“*) e titlulu unui nou diariu de septemana, care a aparutu septeman'a trecuta la Galati, promitiendu a se ocupá cu deosebire de cestiunile politice ale orientului, combinate cu interesele Romaniei.

* (*„Biserica ortodosa romana“*) va fi titlulu unei foi care va aparé la Bucuresci, edata in urmarea decisiunii sinodului de acolo.

* (*„I maiu“*) comedia intr'unu actu, de Nicolae Tincu, a esitu la Bucuresci. Pretiulu 1 leu nou.

* (*La Focsiani*) a aparutu unu diariu intitulatu: „Ecoulu Putnei“, promitiendu a se ocupá de cestiuni locale.

* (*„Socrulu unui ginere“*) comedia intr'unu actu de Miler a esitu de sub tipariu si se afla de vendiare la tote librariile din Bucuresci.

* (*„Istori'a Revolutiunii romane de la 1821“*) de dlui C. D. Aricescu a esitu de sub tipariu, in doue volumuri, din care unulu contine numai acte justifica-

tive, acte importante si inedite. Ea are inca portretulu lui Tudoru Vladimirescu, si doue facsimile, una a scripturei lui Tudoru si alta a scripturei lui Ilarion Episcopulu, consiliarulu intimu alu lui Tudoru. Pretiulu ambeloru volumuri 10 fr. la librariile Socek, Danielopolu si Ioanidu in Bucuresci.

T e a t r u.

☞ (*Dlu M. Pascaly*) precum aflamu — era-si voiesce se vina cu trup'a sa la noi dincóce de Carpati, spre a dá in câte-va orasie nisce represintatiuni teatrale. Acésta escursiune artistica — de cumva nu se va amaná pe altu anu — se va realisa in lunile augustu si septemvre.

☞ (*Dlu I. D. Ionescu*) si chinepulu seu, trecendu prin Aradu si Timisióra, la 2, 4 si 5 iuliu au jucatu la Biserica-Alba, de unde avea se mérga la Mehadia.

Industria si comerciu.

|| (*Diariulu „Times“*) a construitu o linia telegrafica din Paris pana 'n Londra la biroulu redactiunii. De atunce apoi numitul diariu publica telegrame de câte o colóna.

|| (*Drumul de feru intre oceanulu Pacificu si valea Amazonului.*) Una din cele mai admirabile intreprinderi ce au incercatu vre-odata ómenii este drumulu de feru ce va pune in comunicatiune oceanulu Pacificu cu valea Amazonului. (America de sudu). Secolulu alu 19-a este plinu, mai multu de cátu tote secolele ce l'au precedatu de la caderea imperiului romanu, de aplicatiuni miraculose a sciintiei mecanice; dar nici una n'a pututu presentá obstacole atátu de grósnice ca acele ce au de infruntatu constructorii acestui drumu de feru. Spre a da o idea de dificultatile naturale si mecanice ce au trebuitu si voru mai trebui invinse spre a duce la capetu intreprinderea, ajunge a spune cá sunt 30 poduri si 35 tuneluri, represintandu o lungime de 18,000 picioare, din cari 3000 pentru podurile dintr'acea-si localitate; si, spre a se face calea, au fostu stramutate din locu mai multu de 100 milión: picioare cubice de pamentu si stanci. Lucrarea, inceputa in 1870, a costatu deja 33 milión de dolari si va costá inca mai multu pana la 1876, epoca candu va fi terminatu. Cea mai insemnata din lucrările de arte va fi marele viaductu, celu mai inaltu din lume, care va fi lungu de 580 picioare si va avé 300 picioare de susu pana la centru. Înaltimile respective a stêlpiloru ce-lu sustienu sunt de 156, 183 si 253 picioare. De la 8 la 12 mii de muncitori lucréza dí si nópte la acésta cale.

T r i b u n a l e.

| (*Doue advocatese.*) dsiorele Senkovska si Ivanova, apera de cátu-va timpu si cu multu talentu, la judecatori'a de pace din St. Petersburg o multime de clienti. Diariiele scriu, cá ele au multa invetiatura juridica.

| (*Unu procesu militar.*) Tribunalulu de marina din portulu de St. Petersburg judecá, la 10/22 maiu, unu procesu curiosu: Unu matelotu din nou incorporatu, a nume Kartasief, erá acusat de refusu de ascultare catra capii sei ierarhici. Acestu refusu erá

privitoru la o resistentia incapetinata ce opusese Kartasief candu, dupa incorporarea sa la marina, voira, conformu regulamentului, a-i rade barb'a pe care o purta intréga. Acusatul este unu disidentu din sect'a pomortiloru, a caroru prescriptiuni religiose oprescu adeptiloru de a se rade, amenintandu-i cu infernulu la casu de neascultare. Candu trebui a se conformá cu regulamentulu si a se rade Kartasief cu forti'a, elu declará cá-si va taiá mai degraba gatulu si va ucide pe acelu ce va cutezá a se atinge de barb'a sa. Altumintrele Kartasief declara, cá este gat'a a servi cu zelu, numai se i se lase barb'a. Tóte informatiunile culesu in privinti'a sa erau fórté favorabile. Curtea, dupa ce a ascultau recuisitorulu procuróru militariu si aপরera, a recunoscutu pe Kartasief culpabilu de crim'a de les-disciplina si l'a condamnatu la deportatiune in Siberia, stafuandu totu-odata cá, fiindu circumstantie atenuante, este locu a solicitá de la suveranu o usiorare a pedepsei pronunciate.

Economia.

△ (*Unu mijlocu de a scuti caii de musca.*) Unu mijlocu fórté simplu si ieftinu spre a scuti caii de a fi chinuti si piscati de musce, mai alesu candu se odihnescu, este indicatu de dlu Perrét, farmacistu la Moret. Elu consista in frecarea loru cu pucinu oleiu ingrosiatu de dafinu, a carui mirosu este cu totulu neplacutu musceloru. Mai alesu trebuie se se faca úngerea in locurile unde batu muscele cu preferintia. Cu acestu oleiu, de 5 bani, se póte unge in de-ajunsu unu calu pentru trei zile. Intrebuñtiarea sa nu ofere nici unu pericolu; din contra actiunea sa, pucinu escitantá, este fórté favorabila-cailoru si pastreza frumsetiea perului loru. Se póte inlocuí acestu mijlocu si priat'o solutiune de 60 grame de assa-foetida intr'unu paharu de otietu si dóue de apa. Mirosulu fórté pronun-

ciatu a acesteia alunga muscele, si ajunge a spelá animalele cu acésta solutiune spre a nu mai fi piscate de nici o musca. Assa-foetida este o guma resinósa fara vre-o actiune reu-facatória.

Suvenirea mortiloru.

† (*Arseniu Demetroviciu,*) comerciantu in Buda-pesta, a repausatu la 1 juliu in Comlosiu, comitatulu Aradu.

† (*Laura Popu n. Hubanu,*) jun'a socia a dlui Vasiliu Popu, jude la tribunalulu regescu din Satu-mare, dupa o bóla indelungata, a repausatu la 15 maiu in etate de 23 ani si in alu doile anu alu fericitei sale casatorii.

† (*In Italia se facu peregatiri*) pentru a se serbá cu pompa mare, in diu'a de 18 juliu 1874, a cinci sut'a aniversara a mortii lui Petrarca. Pentru acestu scopu s'a formatu la Padua, unde Petrarca si-a petrecutu o mare parte a vietii, unu comitetu compusu de inventiati.

Post'a Redactiunii.

Racovlia si acuma e prosa. A dóu'a e vrednica de — coresu. Corege-o dara, unde suna fórté prosaicu. (mai alesu la inceputu) si sterge strofa a dóu'a. Doinele sunť echouri pré cunoscute.

La finea semestrului antáiu, vinimu se ceremu sucursulu onorab. publicu si invítoriu. Cu cátu acest'a va fi mai caldurosu, cu atât'a mai multu vomu fi si noi in stare a satisfice dorintiele abonantiloru nostri.

Nu promitemu multe, dar vomu face totu ce va atérná de la noi, pentru indestulirea publicului nostru cetitoriu.

Vomu dá nu numai lectura interesanta, placuta si instructiva, dar sperámu a puté publicá mai adese-ori si portrete si ilustratiuni.

Pretulu pe jumetate de anu 5 fl., pe trei luni 2 fl. 60 cr., — pentru Romania pe jumetate de anu unu galbenu.

Totu cu acésta ocaziune reamintimu, cá abonantii nostri si-potu comandá de la noi urmatóriele carti: „Cavalerii noptii“, romanu din limb'a francesa, in cinci tomuri, tóte la olalta constau 2 fl. 50 cr.; — „De unde nu este rentórcere“, romanu intr'unu tomu, 50 cr., — „Nouvelle“ de Iosifu Vulcanu, trei tomuri, tomulu antáiu si alu doile câte 50 cr., alu treile 1 fl.

Precum si aceste tablouri: Al sandru domnu alu Moldovei primindu insemnele domniei, — Coriolanu si Veturia, — Inaugurarea academiei romane in Bucuresci, — Traianu cu óstea trece Dunarea, — si portretulu lui Ionu Brateanu, fia-care consta câte 60 cr.

Budapesta 15/27 juniu 1874.

Redactoru si editoru:

Iosifu Vulcanu.

Proprietariu, redactoru respundietoru si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pesta. 1874. Calea tieriei nr. 39.

Esemplare complete mai avemu din inceputulu anului.